

Advies Brabant C Cultuurprojecten van ten minste nationaal belang

(§ 11 van de Subsidieregeling Hededaagse Cultuur Noord-Brabant)

1.1 Projectinformatie

Aanvraag The Growing Pavilion
Datum Advies 28 juni 2019
Begroting € 600.000

Aanvrager Stg. Nieuwe Helden
Bijeenkomst Adviescommissie 13 juni 2019
Gevraagde Bijdrage € 80.000 (waarvan 25% lening = € 45.000)

1. Algemene omschrijving project:

The Growing Pavilion presenteert zich als een ode aan biobased bouwen. De aanvraag spreekt van een 100% gekweekt paviljoen, dat een unicum in de wereld is. Het paviljoen wordt tijdens Dutch Design Week 2019 een biobased landmark en ontmoetingsplek waar een divers programma over biobased bouwen wordt georganiseerd. Het laat de kracht en impact van biobased materialen zien aan professionals uit de bouw, de creatieve sector en het brede publiek. De aanvrager wil een omslag in denken aanjagen: niet recycleren maar organische materialen hebben de toekomst. De realisatie van het paviljoen moet een samenwerking laten zien van bedrijven, overheden, het onderwijs en burgers. The Growing Pavilion is het startschot van een nieuwe lijn op het gebied van biobased materialen die de verhalenvertellers van Nieuwe Helden de komende jaren - vanuit Brabant- verder willen uitrollen.

Voor de pitch verschenen Wouter Goedheer (zakelijk leider van Nieuwe Helden), Emiel Rietvelt (technische productie) en Pascal Leboucq (ontwerper). Via Skype nam ook artistiek leider van Nieuwe Helden, Lucas de Man, deel. In het gesprek met de adviescommissie kwamen onder andere de duurzame versterking van het Brabants cultuursysteem middels dit project, de positie in de Dutch Design Week, het financieel commitment van de genoemde partners en de concretere uitwerking van het plan als geheel aan bod.

2. Opmerkingen bij de criteria:

2.1.

Het project is gericht op duurzame versterking van het cultuursysteem van de Provincie Noord-Brabant. Dit dient ten minste te blijken uit:

- **Creatie van nieuw, kwalitatief hoogstaand cultureel aanbod met een blijvend karakter**
- **Betekenis voor de ontwikkeling van toptalent in de provincie Noord-Brabant**

score: voldoende onder voorwaarde

De adviescommissie ziet belangrijk potentieel in het concept van architectonisch ontwerpen met gebruikmaking van biobased materiaal. De aansprekende invalshoek van ontwerper Pascal Leboucq, al een stuk verder dan in de ingediende aanvraag, geeft de commissie het vertrouwen dat Nieuwe Helden hier een gemotiveerd en creatief gesprek met diverse geledingen, van publiek tot bouwsector, over aan kan gaan. Het tijdens de pitch uitgesproken commitment van de Dutch Design Foundation aan Nieuwe Helden als programmapartner in plaats van een van de vele deelnemers, versterkt dit. Nieuwe Helden spreekt ook uitdrukkelijk haar eigen lange termijn commitment aan het thema uit. De nog weinig concrete uitwerking van het plan laat echter qua overtuigingskracht op het werkelijk te behalen resultaat van dat gesprek nog te wensen over. Duurzame versterking door de creatieve inzet van biobased materiaal in de bouw, zal met name afhangen van commitment van nu nog met minder - of geheel niet - duurzaam werkende bedrijven in de bouwsector. Of Nieuwe Helden nu een beledend verhaal gaat uitdragen, waarna die bedrijven weer terugstappen in hun dagelijkse realiteit, of gaat preken voor eigen parochie, of dat er nu werkelijk aan een verbindend verhaal samen mét de traditionele sector wordt gewerkt - en hoe dan - is nog niet duidelijk, en lijkt nog niet uitgewerkt. Een werkelijk duurzaam versterkte positie van de creatieve sector in de bouwpraktijk als opbrengst van dit project, kan zonder die concretisering eigenlijk nog niet goed beoordeeld worden. Mogelijkheden voor nieuwe verbindingen als opbrengst moeten nog in kaart worden gebracht, zo verklaarde de aanvrager tijdens de pitch.

In elk geval is de adviescommissie verheugd dat het ontwerp zich nu, anders dan in de aanvraag, blijkt te lenen voor herhaalbare toepassing; ook al zijn hier nog geen concrete afnemers, wel interesse van bibliotheek Utrecht en Floriade. Dit zijn echter eerder elementen voor een - ook niet onbelangrijke - duurzame en kostenefficiënte exploitatie van het paviljoen dan van een duurzame versterking van het Brabants cultuursysteem.

Ook de betekenis van het project voor de ontwikkeling van toptalent is nog niet overtuigend uitgewerkt. De aanvrager noemt wel onderdelen in het project waarin studenten aan relevante creatieve opleidingen een rol kunnen spelen, maar de uitwerking daarvan met die opleidingen zal pas na de zomer worden opgepakt. Gezien de ervaring dat dergelijke opleidingen hun curriculum voor komend jaar al hebben uitgewerkt, heeft de commissie sterke twijfels dat het zal lukken hier nog een goed ingebedde ontwikkelstap voor deze talenten bij te creëren.

Bezoekadres
Burg. Brokxlaan 1000
5041 SG Tilburg

Postadres
Postbus 44
5000 AA Tilburg

013 – 750 84 82
info@brabantc.nl
www.brabantc.nl

2.2.

Het project is gericht op het ontwikkelen en uitvoeren van een cultuurproject van ten minste nationaal belang

score: voldoende

Door het commitment van de Dutch Design Foundation om het paviljoen een centrale plek te geven op het festivalhart Ketelplein, is in elk geval de aandacht van veel nationale en internationale bezoekers verzekerd. Voor 'belang' is echter meer dan dat nodig: de betekenis die het paviljoen gaat hebben voor die bezoekers en andere beoogde gebruikers. Daarvoor zijn een spraakmakend ontwerp en een aansprekend programma rond het concept nodig. Zoals opgemerkt moet het programma dat het bijzondere materiaalgebruik een verdiepende betekenis geeft, nog concreet worden.

De ontwerp kwaliteit op zichzelf van het paviljoen dat tijdens de pitch als schets werd gepresenteerd - in vorm en concept radicaal afwijkend van de schets in de aanvraag - is volgens de adviescommissie niet bijzonder in het oog springend; meer hierover bij het volgende criterium.

Het feit dat de theatrale lezing die bij het project wordt ontwikkeld, nu al internationaal belangstelling trekt, doet de balans positief doorslaan. Op basis van het trackrecord van Lucas de Man als theatermaker, heeft de commissie voldoende vertrouwen in kwaliteit van nationaal belang op dit punt.

2.3.

Het project is van hoge culturele kwaliteit van ten minste nationale betekenis, tot uitdrukking komend in oorspronkelijkheid, zeggingskracht en vakmanschap.

score: voldoende onder voorwaarde

Ook bij dit criterium betreft de adviescommissie de twee aspecten 'programma' en 'vormgeving'.

Het programma moet verder geconcretiseerd worden om in zijn creatieve waarde en betekenis voor de creatieve sector beoordeeld te kunnen worden. Het potentieel voor een goed programma acht de commissie wel aanwezig. Dit geldt ook voor de theatrale lezing.

Het ontwerp van het paviljoen zelf is inmiddels radicaal gewijzigd ten opzichte van de aanvraag. Het concept 'growing' en de daarmee gepaard gaande spannende eigenzinnigheid en ongewisse uitkomst van een bouwwerk dat letterlijk zijn eigen leven gaat leiden (althans gedeeltelijk) kwam in de aanvraag onder meer tot uiting in een organisch imago van het paviljoen en de mogelijkheden voor het publiek om zelf ook delen te laten groeien, en van het paviljoen te oogsten. Is het oorspronkelijke idee pas na het indienen van de aanvraag niet realiseerbaar gebleken? Het heeft in elk geval plaatsgemaakt voor een minder spannend concept van volledig 'grown' in een kwekerij, en rechthoekige platen op een basale cilindrische vorm. Een vooruitgang is al wel dat het ontwerp praktische toepasbaarheid voor ontvangsten en presentaties laat zien, door een bank rondom de neutrale interieure ruimte op te nemen. Het is voor de commissie onduidelijk of het getoonde ontwerp alleen nog in schetsfase bestaat, en daardoor nog veranderingen kan ondergaan onder invloed van eisen voor technische uitvoerbaarheid. Inspirerende en tektonische uitwerking dienen zeker nog te volgen voordat een definitief besluit over de bijdrage kan worden genomen.

Het oordeel over het paviljoen maakt in deze fase de kwaliteit van het programma voor een geslaagd Brabant C-project des te urgenter.

2.4.

Het project getuigt van goed cultureel ondernemerschap

score: voldoende onder voorwaarde

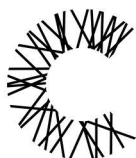
De aanvraag biedt verschillende lijnen waarlangs de verwachte inhoudelijke opbrengst van het paviljoen tot inkomsten kan gaan leiden: theatrale lezingen (waarvan er al twee zijn vastgelegd, in Zuid-Afrika en Saoedi-Arabië) en een inspiratie-atlas. De herbruikbaarheid van het paviljoen was in de aanvraag nog niet voorzien, en daarom ook niet in de begroting en het verdienmodel verwerkt.

Op zichzelf getuigt het van ondernemerschap dat de theatrale lezing al in de conceptuele fase waarin het geheel nog verkeert, verkocht kon worden.

De gevolgen van het gewijzigd ontwerp voor de begroting, die voor meer dan tweederde uit realisatiekosten voor het paviljoen bestaat, zijn nog niet duidelijk. In elk geval komt de begroting bij het getoonde ontwerp de adviescommissie buitensporig voor.

Ook de kosten van het nog te ontwikkelen programma dienen aan de hand van concrete invulling nog van een realistischer begroting te worden voorzien.

Aan de inkomstenkant is op dit moment 20% van de begroting gedekt. Daarbij zijn nog niet meegerekend de € 75.000,- cash-en in kind-bijdragen waarvan de status niet helemaal duidelijk is, maar mogelijk is de dekking dus al een stukje verder. Bij de opgave van belanghebbende en betrokken bedrijven in de aanvraag, is een bijdrage van € 75.000,- op een begroting van € 600.000,- ofwel 12,5%, nog geen overtuigende score.

2.5. Het project heeft draagvlak in de Brabantse samenleving

score: voldoende onder voorwaarde

Werken met en het stimuleren van gebruik van biobased materialen is een levend thema in Brabant. Met name in West-Brabant is hier een sterke focus op ontwikkeld. Nader aangegeven zou moeten worden, welke bedrijven en andere stakeholders zich nu concreet, op welke manier en met welke waarde, aan het project hebben gecommitteerd.

2.6. Het project sluit aan bij de ambitie van de provincie Noord-Brabant om tot de top van de industriële kennis- en innovatieregio's te komen, waaraan in ieder geval wordt voldaan indien het project een aantoonbare verbinding met de Brabantse topsectoren heeft

score: goed

Biobased industrie is een topsector in het beleid van de provincie Noord-Brabant. Met de constatering aan het begin van dit advies dat op dit thema een interessant concept wordt voorgesteld, is zonder twijfel aan dit criterium voldaan.

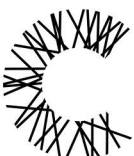
3. Advies

Zoals al eerder opgemerkt, is de commissie enthousiast over het initiatief en het concept die hier voorliggen, maar is zij kritisch over de nog erg rudimentaire uitwerking van het plan, zeker gezien de nog korte termijn waarop het tot realisering moet komen. Weliswaar betreft het een aanvraag waarbij in een vervolgfase nog aan een businessplan kan worden gewerkt, maar deze aanvraag lijkt daarop een voorschot te nemen dat veel verder gaat dan wat bij reguliere businessplan-ontwikkeling aan de orde zou moeten komen, en dat - nogmaals - in een kort tijdsbestek. Dat staat een zonder meer positieve beoordeling in de weg. Mede gezien de cruciale rol die het paviljoen in het programma van de Dutch Design Week is toebedacht en het vertrouwen dat daaruit spreekt, wil de commissie in haar eindoordeel de potentie in het project toch de doorslag laten geven. Zij adviseert daarom de aanvraag toe te laten tot de businessplan-fase. Er zal echter nog veel moeten gebeuren om die ook met succes af te ronden.

Buiten de aandachtspunten die het subsidiereglement standaard bij het businessplan geeft adviseert de commissie om in het bijzonder overtuigende aan- en invullingen te vragen op de volgende punten:

- concrete uitwerking van een verhaal dat het nog niet sterk voor biobased gemotiveerde deel van de bouwsector daadwerkelijk kan committeren
- concrete uitwerking van het programma tijdens de DDW
- uitwerking van zinvolle en aantoonbaar haalbare activiteiten voor talentontwikkeling
- een verder uitgewerkt tektonisch en realiseerbaar ontwerp van het paviljoen
- bij het realistisch maken van de begroting ook betrekken de herhaalde bruikbaarheid van het ontwerp; ook onderdeel maken van het verdienmodel
- in het algemeen kritisch doorlichten van de begroting op met name materiaalkosten en ureninzet, mede aan de hand van de hierboven genoemde concretisering, met het uitgangspunt dat over het geheel een substantiële verlaging haalbaar moet zijn (indicatie 25%)
- overtuigend zicht op potentieel en concretisering van (financiële) betrokkenheid van het bedrijfsleven.

Gezien het grote aandeel van inhoudelijke elementen in deze aandachtspunten en hun weerslag op de bedrijfseconomische kant in het project, stelt de adviescommissie het zeer op prijs om bij de beoordeling van het businessplan c.a. betrokken te zijn met een delegatie van drie personen.

4. Samenstelling Adviescommissie

Bert Dirrix (voorzitter)
Jan Couwenberg
Lydia van Oosten
Jorn Konijn
Linda Janssen
Ruth Giebels
Robbert van der Stelt
Geert Lenders, secretaris

Disclaimer: bovenstaand advies is opgesteld ten behoeve van besluitvorming door het bestuur van Stichting Brabant C Fonds. Het advies op zichzelf is geen besluit tot verlening, noch geeft het aanspraak op een besluit tot verlening. Het besluit van het bestuur van Stichting Brabant C Fonds kan afwijken van het advies. Art. 8.3 van de statuten van de stichting bepaalt dat het bestuur een voornemen om met het besluit af te wijken van het advies, ter advisering dient voor te leggen aan de Raad van Toezicht van de stichting.

